på Gotland - ny för Nordeuropa - Ent. Tidskr. 116: 127-128.

Hölldobler, B. & Wilson, E. O., 1990. The Ants. Springer Verlag, Berlin Heidelberg.

Nilsson, O. & Douwes, P. 1987. Norrländska myror med bestämningstabell till arbetarna. - Natur i norr 6:49-90.

Seifert, B. 1988. A revision of the European species of the ant subgenus Chthonolasius. - Entomol. Abh. Mus. Tierk. Dresden 51(8):143-180.

- 1988. A taxonomic revision of the Myrmica species of Europe, Asia Minor and Caucasia. - Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 62(3):1-75.

- 1989. Camponotus herculeanus (LINNÉ, 1758) und Camponotus ligniperda (LATR. 1802) - Determination der weiblichen Kasten, Verbreitung und Habitatwahl in Mitteleuropa. - Entomol. Nachr. Ber. 33:127-133.

- 1991. The phenotypes of the Formica rufa complex in east Germany. - Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 65(1):1-27.

- 1991. Lasius platythorax n. sp. a widespread sibling species of Lasius niger. - Entomol. Gener., Stuttgart 16(1):69-81.

- 1992. Formica nigricans Emery, 1909 - an ecomorph of Formica pratensis Retzius, 1783 (Hymenoptera, Formicidae). - Entomol. Fennica 2:217-226.

- 1992. A taxonomic revision of the Palearctic members of the subgenus Lasius s. str. (Hymenoptera: Formicidae). - Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 66(5):1-67.

- 1993. Taxonomic description of Myrmica microrubra n. sp. - a social parasitic ant so far known as the microgyne of Myrmica rubra (L.). - Abh. Ber. Naturkundemus. Görlitz 67(5):9-12.

Två naturvårdsinventeringar av våtmarksskalbaggar i kulturlandskapet

Ljungberg, H. 1994. *Jordlöparfaunan i Kvismaren och Norrbyåstrakten (Coleoptera, Carabidae), en inventering.* Publikationsnr 1994:22, Länsstyrelsen i Örebro län. 22 sidor i A4-format, fyra figurer. Kan beställas från: Länsstyrelsen i Örebro län, Storgatan 28, 703 61 Örebro. Pris: 50 kr.

Sörensson, M. 1994. *Om faunan av ryggradslösa djur i Vesums mosse samt några andra områden inom Burlövs och Staffanstorp kommuner.* Rapport, Miljökontoret, Burlövs kommun. 34 sidor i A4-format. Kan beställas från: Miljökontoret, Burlövs kommun, Box 53, 232 21 Arlöv. Pris: gratis!

Insekterna utgör en mycket stor del av artmångfalden i vår natur. De borde därför vara viktiga vid bedömningar av olika områdens naturvärden. Just mångfalden skapar dock en del problem med artbestämning och inventeringsmetoder mm, vilket gör att insekterna många gånger inte tas med vid naturvärdesinventeringar. Bevarande av lokaler som är rika på växter och ryggradsdjur fångar antagligen in en hel del av insektsmångfalden, men man förlorar insektsrika lokaler som saknar betydande indikatorer bland växterna och ryggradsdjuren.

I dessa två inventeringar har dock insekterna satts i centrum och använts som indikatorer på olika miljöer som kan vara värda att bevara. Förekomster av vissa insekter används också för att belysa områdenas historia. Båda rapporterna berör

skalbaggar. Ljungberg inskränker sig enbart till jordlöpare, medan Sörensson istället utsträcker sig till att även ta med landsnäckor. Bland insekterna hör skalbaggarna, och bland dem kanske framför allt jordlöparna, till de ordningar vi har bäst kunskap om vad gäller utbredningar och krav på livsmiljö, vilket verkligen motiverar att de används i naturvårdsinventeringar.

Håkan Ljungbergs inventering berör stränderna runt slättsjön Kvismaren i Närke samt en grusås i anslutning till sjön. Liksom på de flesta andra liknande lokaler hotas Kvismarens stränder av igenväxning då betesdriften upphör på strandängarna. Materialet kommer från spridda besök under 15 års tid, samt en mer koncentrerad insats under 1994. Även gamla fynduppgifter från Anton Janssons tid (1930-talet och framåt) har han grävt fram. Med detta material är antagligen största delen av jordlöparfaunan på platsen dokumenterad, liksom en del förändringar över tiden. Till detta finns en mycket intressant, om än något spekulativ, redogörelse om hur olika jordlöpararter missgynnas och gynnas av igenväxningen runt våra slättsjöar. Svenska namn på djuren har också använts för att göra det hela lättåtkomligare för den inte helt inbitne entomologen.

Mikael Sörensson har besökt fem lokaler i "det nästan plågsamt hårdutnyttjade sydvästskånska åker- och kulturlandskapet" precis söder om Lund. Här gäller det att rädda de få kvarvarande spillror av natur som påminner om det landskap vi hade för 100 år sedan. Tre av lokalerna är våtmarker, med inslag av torrare ängsmarker, medan de andra två är parkliknande skogsbestånd där det ena dessutom innehåller en damm. En del naturvärden finns kvar trots ganska stark påverkan av den moderna människan, främst genom dikningsföretag. Jämfört med Ljungbergs rapport är fältinsatsen betydligt mindre. Endast en av lokalerna, Vesums mosse, har genomsökts mer systematiskt och 226 arter har listats. På tre av lokalerna har endast ett besök gjorts vilket naturligtvis inte kan ge några rättvisande artlistor, men för den vane fältentomologen går det ändå att göra vissa naturvärdesbedömningar.

Ur sina listor lyfter båda författarna fram vissa indikatorarter, vilket kan kännas något vanskligt eftersom vi ändå vet relativt lite om de flesta insekters specifika krav på sin livsmiljö (se t ex debatten om vedinsekter i nr 1–2 av denna tidskrift). En indikator ska helst också vara lätt att inventera, vilket insekter oftast inte är. Entomologer som är verksamma i fält har dock oftast goda bilder av hur "deras" arter förekommer i naturen - uppgifter som inte står att finna i litteraturen. Att med sådana erfarenheter låta arter indikera miljövariabler tycker jag känns motiverat om man gör det med lite eftertanke och försiktighet. Håkan Ljungberg, som gått längst i sitt resonemang, skriver också att hans indikatorsystem ska ses som en aning preliminärt. Man ska också minnas att båda författarna har stor erfarenhet av "sina" djur.

Det är bra att våra myndigheter tar med insekterna i naturvårdsarbetet. Det är också mycket värdefullt att det arbete som läggs ner av inventerare inte enbart blir listor som samlar damm i arkiven. En tryckt och distribuerad rapport är mycket värdefull som referens vid utvärderingar av andra områden och för naturvårdsforskningen i stort, inte minst då författarna är så pass kunniga som i dessa båda fall.

Mats Jonsell